

Datum
2024-02-21

Diarienummer
KFN KFN-00002-2024

Till Kulturdepartementet 8 (8) Ku2023/01093

Yttrande Remiss SOU 2023:58 Kultursamhället - Utvecklade samverkan mellan stat, region och kommun

Remissinstansen diarienummer: Kulturdepartementet 8 (8) Ku2023/01093

Övergripande kommentarer

Östersunds kommun ser positivt på en översyn kring i vilken riktning kultursamverkansmodellen kan utvecklas. Östersunds kommun ser också positivt på att utredningen lyfter fram kommunernas viktiga roll för att säkra ett brett och tillgängligt kulturutbud i hela landet. Därför är det av största vikt att om man väljer att ge kommuner möjlighet att fördela statliga medel, försäkras sig om att detta ska gälla samtliga kommuner, eller samverkan mellan kommuner, och inte bara storstadskommuner som redan idag har en god kulturell infrastruktur.

Syftet med kultursamverkansmodellen är i grunden att hela Sveriges befolkning ska kunna ta del av kultur av hög kvalitet oavsett var man bor i landet, utifrån respektive regions förutsättningar, och därför måste också fördelningen av medlen ses över. Vi ser att modellen också skulle kunna ha ett kompensatoriskt uppdrag för att stärka jämlik tillgång till kultur.

Östersunds kommun ser positivt på att man kan öppna upp för nya kulturformer, dagens sju områden är alltför styrande och ger lite flexibilitet till regioner med små resurser.

Som utredningen själv påpekar får en ”ny” modell inte vara komplicerad, den måste värna stabil långsiktighet samtidigt som det ger utrymme för flexibilitet, utveckling och nya initiativ.

Förslag till ny lag för kultursamverkansmodellen är tveeggat eftersom de tre parterna (stat, region, kommun) inte är jämlika, framför allt inte ekonomiskt. De mindre inlandskommunernas finansiella förmåga är sällan i paritet med vare sig regioner eller storstadskommuner. Det gör att kulturlivet blir mer sårbart i mindre folktäta delar av Sverige om det är kommunerna själva som ska stå för merparten av kulturlivets finansiering. Trots att det är i dessa områden som kommunernas roll som möjliggörare i kulturlivet är central.

I det fall kommunerna ska ta över ansvar för fördelningen av medel måste de statliga insatserna till kommunerna öka. Kommunerna med sin extremt ansträngda ekonomi med lagstyrda verksamheter inom vård, skola och omsorg kan inte förväntas ta ett större ansvar inom kulturområdet där merparten av verksamheterna inte är lagstyrda.

Den viktigast övergripande kommentaren kring denna utredning är att de statliga medlen till kultur måste utökas – absolut inte minskas! Staten måste ta ett större ekonomiskt ansvar för att regioner och kommuner ska kunna uppfylla de nationella kulturpolitiska målen.

Kommentarer till specifika delar av remissen

Avsnitt 9:2 Villkor för fördelning av statsbidrag - Inför krav på konstnärlig frihet

Att nu, i tider av stor nationell och internationella politisk oro, ta möjligheten att lagstadga kravet på konstnärlig frihet vore klokt. Möjligheten att spetsa dagens allmänna mål - ”den enskildes personliga, ekonomiska och kulturella välfärd ska vara grundläggande mål för den offentliga verksamheten” – skulle på ett tydligare sätt skapa ramar för den politiska nivåns ansvar visavi utförarnas konstnärliga ansvar.

Avsnitt 9.3 En breddad modell med en ny anslagsstruktur

Förslaget att det nya anslaget ska innefatta det utvecklingsbidrag inom bibliotek, skapande skola och kulturskola som i dag fördelas av Kulturrådet.

Att lägga in i ”samverkansmodellens pengapåse” de idag styrda medlen från staten till särskilda satsningar inom bibliotek, skapande skola och kulturskola vore, på sikt, förödande för dessa specialsatsningar. Dessa har visat sig vara konstruktiva och ge bra förutsättningar för kommunerna till vidareutveckling utifrån respektive kommuns förutsättningar och behov. Medel som sällan eller aldrig finns inom den kommunala budgeten för kulturutveckling.

Att innefatta dessa utvecklingsbidrag i samverkansmodellens medel vore att utarma utvecklingsbidragen och på sikt även utarma samverkansmodellens medel. Risken är att medlen då används till löpande ordinarie verksamhet i stället för utveckling. Vilket vore förödande för svenskt kulturliv.

Att kommunerna själva lagligt kan ges möjligheter att fördela statliga medel till dessa kommunala verksamheter ser Östersunds kommun inga hinder för så länge de redovisas skilt från samverkansmodellens medel. Viktigt är också att redovisningen från kommunerna hålls effektiv och begränsad med tanke på bristen av kulturtjänstepersoner i de mindre kommunerna.

Dessa bidrag berör idag olika lagområden och där presenterar utredningen ingen konsekvensanalys kring effekterna för respektive område.

Avsnitt 9.5 Utvecklade dialogformer

Östersunds kommun ser inga svårigheter med att ändra formerna för samverkan mellan region och kommun. Samarbetet för kommunen fungerar i nuläget bra och dialogen är konstruktiv.

Att iscensätta överenskommelser i form av avtal mellan region och kommunen kan däremot skapa problem för kommunen. Att ekonomiskt förbinda sig att vara mottagare och arrangör av regionens utbud kan bli svårt att genomdriva.

Det är också viktigt att dess samverkansplaner inte skapar mer administrativt tryck för kommunen.

Oavsett formerna för samverkan mellan region och kommun, och att de inte längre ska godkännas av staten, är det viktigt att den statliga kompetensen inom respektive kulturform finns kvar som viktig resurs för både region och kommun.

ÖSTERSUNDS KOMMUN

Kultur- och fritidsförvaltningen

Yttrandet skickas till Kulturdepartementet senast den **27 mars 2024** via e-post till ku.remissvar@regeringskansliet.se och ku.kkm@regeringskansliet.se